

Pere-Ignasi Fages, el cineasta d'Ordis

Text: Xevi Planas

Pere-Ignasi Fages viu a Ordis perquè el paisatge familiar de l'Empordà és el que sempre l'ha atret més. Vint-i-cinc anys després de la mort del seu pare, el poeta Carles Fages de Climent, el recorda com un home intel·ligent, divertit i contradictori del qual es té una imatge més mítica que real. Ara Pere-Ignasi Fages es dedica de ple a la producció cinematogràfica i ha abandonat la política en actiu, en la qual havia destacat com un dels principals impulsors de l'Assemblea de Catalunya i com a secretari personal de Santiago Carrillo, a l'exili de París.

Fotos: Josep Maria Oliveras



*au néixer a Barcelona,
però viviu a Ordis i us
deveu sentir empordanès.*

– «Visc a Ordis des del 1979 o el 1980. No sé mai on paro, però el meu únic domicili és a Ordis, tot i que passo una part del mes a Barcelona i una altra bastant important a París, a més dels constants viatges a què m'obliga la feina. Espero que un dia podré passar molt més temps a l'Empordà que enlloc. Tota la branca del meu pare és empordanesa: de Castelló, Figueres... La de la meua mare és de Sant Sadurní d'Anoia i de Vilafranca del Penedès. Tinc, doncs, els meus orígens en dues de les comarques més emblemàtiques del país».

– Per què vau decidir instal·lar-vos precisament a Ordis?

– «Jo no tinc ni cases ni un pam de terra de la meua família. Volia una casa a l'Empordà i vaig trobar que Ordis era un poble agradable. Vaig comprar-la a Ordis de la mateixa manera que l'hauria pogut comprar a qualsevol altre lloc de la zona. M'interessava trobar-la en aquest sector també perquè és a prop de l'aeroport de Perpinyà. El meu aeroport de serveis és el de Perpinyà, no el de Barcelona. Funciono amb companyies més serioses i més barates que Iberia».

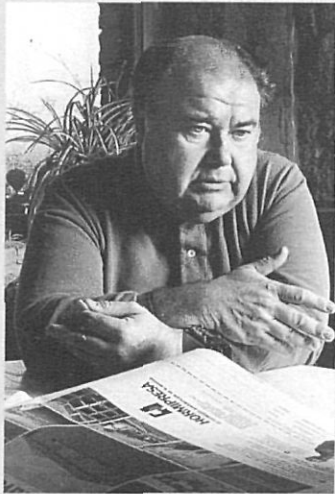
– Vós sou el petit dels quatre fills de Carles Fages de Climent. Com recordeu el vostre pare?

– «Les relacions entre pares i fills no acostumen a ser fàcils. El meu pare tenia molta personalitat i això potser feia encara més difícil la nostra relació. El recordo com una persona divertida, amb molt sentit de l'humor, prou intel·ligent i amb una personalitat més girada cap enfora que cap a la família».

– Des del punt de vista ideològic, se'n té una imatge de persona conservadora. Respon a la realitat, aquesta imatge?

– «Aquesta imatge que se'n té és naturalment la que ell mateix donava. És





Pere Ignasi Fages i Mir va néixer el 30 de juny del 1942 a Barcelona i viu a Ordis. És el fill petit del poeta Carles Fages de Climent. Va començar estudis de Dret i va acabar a Madrid la carrera de Periodisme. Va ser l'encarregat de les relacions amb els mitjans de comunicació en la tancada d'intel·lectuals a Montserrat durant el Procés de Burgos i al començament de l'Assemblea de Catalunya.

Va haver d'exiliar-se a París entre el 1971 i el 1975, període en què va ser secretari de Santiago Carrillo. Es declara un fervent seguidor del marxisme revolucionari, pel qual va interessar-se arran de la fascinació que sentia pel cinema rus i la Revolució d'Octubre. De definir-se pro-soviètic va passar a ser molt crític amb la política dels països de l'est d'Europa als quals va viatjar mentre era a París, en veure que no funcionaven ni des d'un punt de vista econòmic ni pel que fa al respecte per les llibertats. Va deixar de militar al PSUC el 1985 i ara pensa que ni IC ni IU tenen un projecte polític.

Va començar en el món del cinema dirigint sessions de cine-club a la Casa de las Congregaciones Marianas, de Barcelona, sota l'empara dels jesuïtes, i promovent unes trobades a Sitges que van convertir-se en el precedent del festival de cinema que hi té lloc cada any.

curios, però a mi no em va parlar mai d'altres posicions ideològiques i culturals que les conservadores. És de gran que he descobert que el meu pare havia estat als òrgans de direcció d'Unió Socialista de Catalunya i que hi va tenir un paper rellevant durant la dictadura de Primo de Rivera, per exemple. Era un home contradictori. Socialment, era conservador. No volia que li toquessin la seva propietat, que per a ell era com si fos de dret diví».

– *En aspectes morals o d'altra mena, també ho era, de conservador?*

– «No era gens conservador ni en els costums ni en les qüestions culturals. En aquests aspectes, era més aviat una persona oberta. En política, li tocava ser conservador. Els seus interessos de classe i personals els tenia ben assumits. Jo crec que no va ser mai un franquista, i que en el fons estava entre els seus interessos personals i les seves conviccions. Tot plegat li donava un bull de cinisme volgut. Recordo que, quan jo era mainada, a casa meua, a Castelló, hi havia un escrit a la paret que feia cinc o sis metres, amb lletres vermelles molt grans, i que havia pintat gent de Falange després de la guerra. Deia: *Aquí vive un rojo separatista*. El meu pare no va voler que s'esborrés. Fa pocs anys encara se'n veien restes, fins que la paret s'ha anat escrotonant. Jo tenia set o vuit anys, i li preguntava com era que no volgués fer desaparèixer la pintada. Ell em responia: Per

“

No tinc
ni cases
ni un pam de terra
de la meua família

”

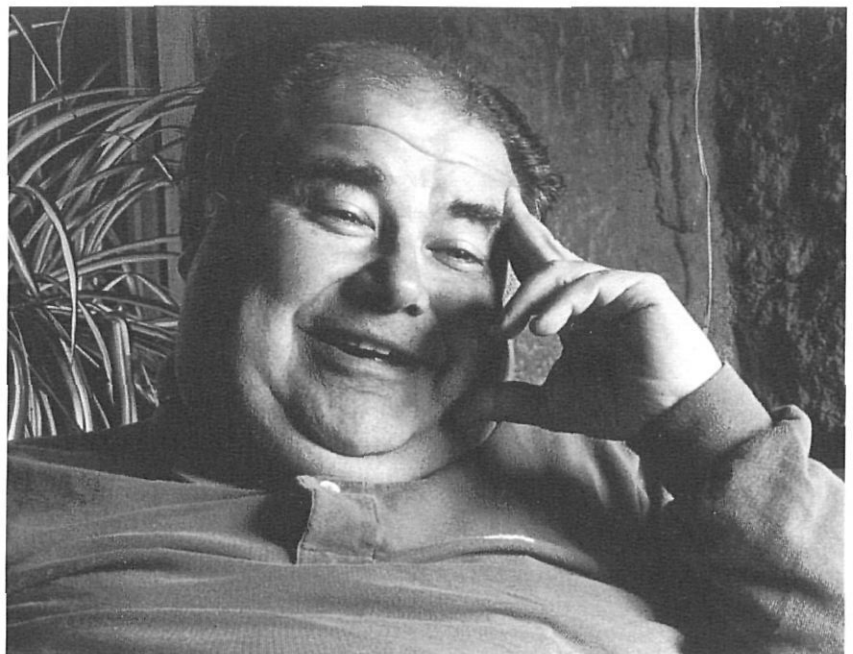
què? Que aquests fills de puta hagin escrit això és un honor per a mi. Era, doncs, una persona contradictòria. El seu no barcelonisme i la seva actitud en temes eclesíastics o religiosos l'han fet un personatge molt desdibuixat».

– *De roig, no ho era.*

– «Roig segur que no».

– *Separatista potser sí?*

– «Jo crec que era separatista de l'Empordà. Quan parlava dels comtes d'Empúries en deia *els nostres legítims sobirans*. No sé a l'època d'Unió Socialista de Catalunya, però mentre jo el vaig tractar sempre va defensar unes actituds monàrquiques i federals. Poc abans de morir, li va dictar al seu amic Roca un text que, més o menys, afirmava: *Si els catalans fóssim negres, ja tindriem la inde-*



“

Al meu pare
s'atribueixen
molts epigrames
que no són seus

”

pendència. Era un personatge atrevit i contradictori, li agradaven els jocs de paraules i la provocació. Per tant, és difícil saber el que pensava exactament».

– *No us fa la sensació que sovint es parla més de la seva persona que de la seva obra?*

– «La seva obra és en gran part desconeguda fins i tot pels més propers a ell, perquè ha estat publicada molt fragmentàriament. Això obeeix a raons de tipus familiar. Qui té el control dels seus drets literaris desgraciadament no som el conjunt de la família, sinó el germà gran. És una situació que patim tots i que a mi em molesta molt. Contínuament rebo trucades d'editors interessats a publicar-la, però jo no hi puc fer res».

– *La part de la seva obra que ha estat publicada, quin percentatge representa en relació amb el conjunt del que va escriure?*

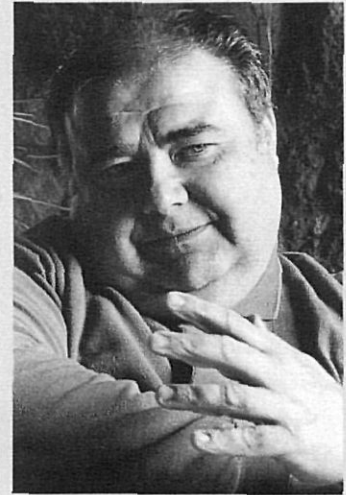
– «Hi ha un llibre de memòries inèdit, algunes novel·les de joventut que havia revisat, alguna obra de teatre... Jo compto que deu haver-hi publicat un trenta o un quaranta per cent de la seva obra».

– *El desconeixement de la seva obra ha contribuït a mitificar-lo?*

– «El personatge que ell componia estimulava que se'n creés un mite. S'expliquen d'ell moltes coses que no són certes. Se li atribueixen molts epigrames que no són seus. A ell això li feia molta gràcia i dels que considerava bons deia: *Aquest no és meu, però me'l quedo*. Hi ha un cert mite sobre ell i està molt mal citat. El més llarg que s'ha publicat sobre la seva persona és el text que en va escriure Josep Pla. En aquest text, Pla juga. Diu que per a ell era un desconegut. Això no és cert. Jo havia estat moltes vegades al mas Pla, a la vora del foc, amb Pla i el meu pare. No eren amics, però el meu pare l'admirava molt i s'havien tractat molt més del que Pla diu. Tot escriptor és un mentider professional».

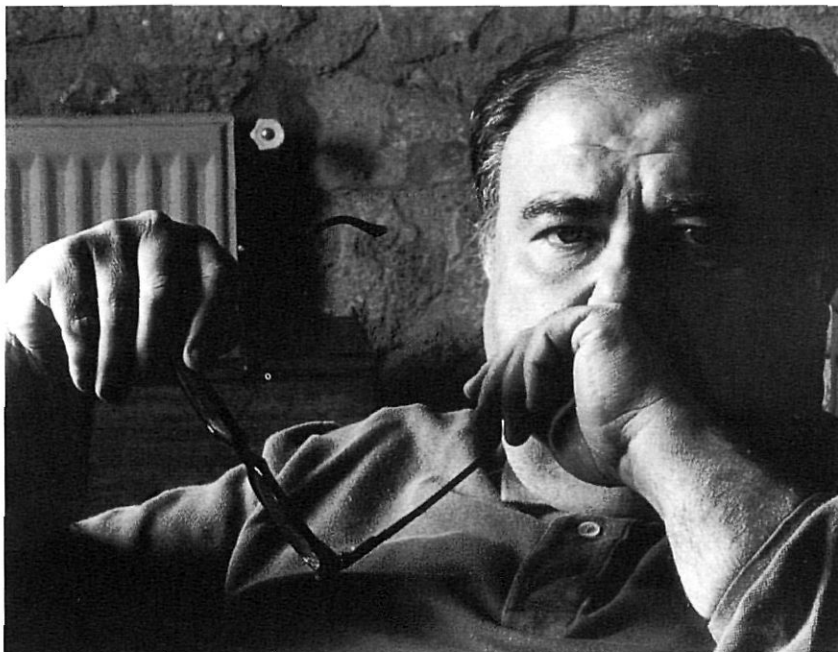
– *Per què el vostre pare ha estat injustament oblidat pels historiadors de la literatura catalana d'aquest segle?*

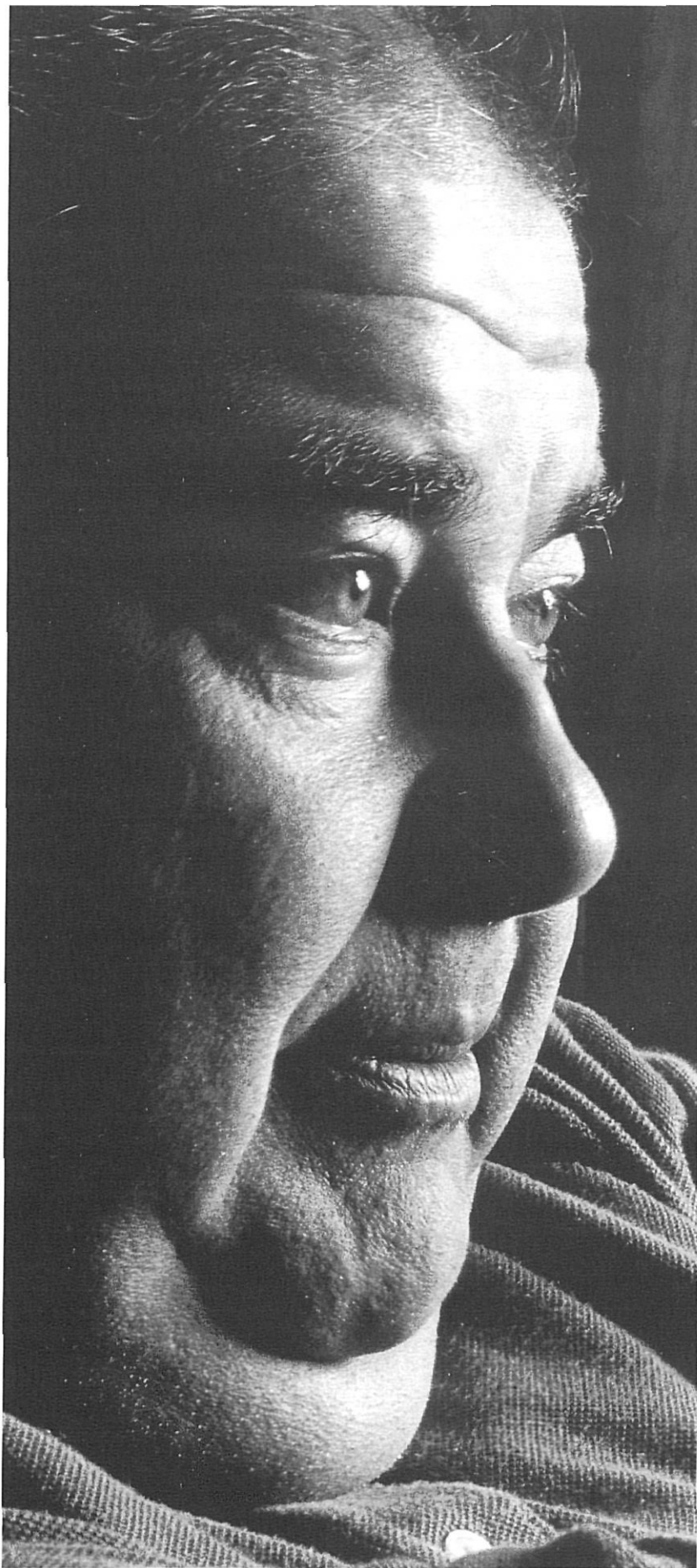
– «El seu perfil és difícilment enca-sellable. La gent no sap si era carca o progressista, franquista o no, catalanista o no. A més, ell va tenir una actitud molt localista, sobretot al final de la seva vida, i va estar absolutament al marge del redreçament cultural català.



Ben aviat es va convertir en un dels màxims impulsors del cinema militant que es feia als anys 60 i 70 a l'Estat espanyol. Recorda que s'havien muntat expressament manifestacions, com una contra la Panamerican durant la guerra del Vietnam, per poder-les rodar en cinema. Algunes d'aquestes filmacions, amb l'ajut tècnic de la televisió sueca, van donar la volta al món. Ell coordinava des de París les filmacions d'aquest tipus d'actes i fins té presents unes imatges que es van poder filmar amb una càmera diminuta a la presó de Carabanchel, per il·lustrar la realitat que es vivia en aquell moment.

Ara és el president de l'Associació de Productors Cinematogràfics de Catalunya i màxim responsable de l'empresa de producció Cyrk, SA. Ha produït pel·lícules com *Umbracle*, de Pere Portabella; *Més enllà de la passió*, de Jesús Garay; *Olímpicament mort*, de Manuel Esteban; *Els mars del sud*, de Manuel Esteban; *Atlantic. Rendez vous*, de Claire Sacherman; *Els fills del diable*, de Claude Gagnaire; i, sobretot, *1492*, de Ridley Scott, una producció de 4.000 milions de pessetes que ha estat una de les més cares que s'han fet a Europa en cinema. Diu que no dirigitrà mai cap pel·lícula perquè el que a ell li agrada ja ho han fet directors com Renoir i Visconti.





També hi influeix el desconeixement de l'obra. De vegades el que se'n coneix més són els epigrames en el seu vessant xaró, que molesten un cert sector de crítics benpensants. Es coneixen més els seus epigrames que els seus sonets i potser tenen més pes específic els seus sonets que els seus epigrames».

– *Parlem de la vostra vinculació a iniciatives com l'Assemblea de Catalunya. Vós hi vaig jugar un paper important.*

– «Durant la tancada d'intel·lectuals a Montserrat pel Procés de Burgos, jo vaig portar les relacions amb la premsa. Moltes de les sessions preparatòries de l'Assemblea de Catalunya es van fer a casa meva. Jo políticament era independent. La gent del cinema teníem una certa pràctica a comunicar-nos a través del ràdio-telèfon, etc. Arran d'aquestes circumstàncies, em van demanar que portés els temes de seguretat i d'organització exterior de l'Assemblea de Catalunya. Això va provocar que jo fos el primer represaliat i que hagués d'exiliar-me».

– *Vau haver de marxar a París.*

– «Sí. M'hi vaig estar fins poc després de la mort de Franco. A mi em van donar el que potser va ser el primer pasaport del postfranquisme. Quan es va formar aquell govern estrany amb Arias Navarro, Areilza i companyia, Areilza va venir a París a presentar un govern pre-democràtic i va fer una conferència de premsa a l'ambaixada. Jo en aquell moment exercia de periodista fent una crònica diària a *Tele-Express* que firmava amb el pseudònim Pere Portas. L'agregat de premsa de l'ambaixada, que em coneixia perfectament, em va dir que no podia entrar-hi perquè no estava apuntat a la llista de periodistes acreditats. Aquest funcionari es va trobar amb la sorpresa que tots els mitjans de comunicació espanyols acreditats a París, incloent-hi TVE i l'agència Efe, van dir que, si jo no entrava a l'ambaixada, ells tampoc no hi entrarien. És un dels records més bonics de la meua vida».

– *Finalment us devien deixar-hi entrar.*

– «Sí. Van accedir que hi entrés. Llavors ja ens havíem posat d'acord amb en Tristán la Rosa, en Feliciano Fidalgo i els altres periodistes que hi havia a París que jo seria qui obriria la conferència de premsa demanant els passaports per als exiliats. Areilza se'n va sortir com va poder. Al final de la conferència de prem-

“

El passaport
que em van donar
per tornar de París
devia ser el primer
del postfranquisme

”

sa, un dels seus homes em va dir que ja em donarien el passaport aviat. Vaig estar encara un temps sense tenir-ne, però el dia 1 de gener em va trucar l'ambaixador dient que ja tenia el passaport».

– A l'exili, us va guanyar la vida com a periodista?

– «Sí. Treballava moltes hores portant l'oficina política de Santiago Carrillo, però només vaig ser alliberat del PCE durant dos mesos. Devia ser l'any 1973. Hi va haver una reunió molt important a Brussel·les per parlar del futur de les comunitats europees, a la qual hi anaven des de Boyer fins a Garrigues, passant per Roca, Cañellas, Altares... Manuel Ibáñez Escofet em va demanar que hi anés com a periodista. En aquella reunió, Armando López Salinas representava el PCE. La trobada durava dos dies i al final del primer dia ens va arribar la notícia que a Madrid hi havia hagut una detenció molt important de persones del comitè provincial de Madrid del PCE. Llavors Armando López Salinas ve i em diu que se'n va a Madrid, perquè era l'únic que no havia caigut i volia anar-hi per reorganitzar el comitè. Jo li vaig comentar que no podia marxar, perquè no quedava ningú de la nostra família política a la reunió. Em va respondre que ja em quedava jo».

– Vau acceptar de representar el PCE?

– «Jo li vaig insinuar que era allà com a periodista i que no podia representar el PCE. Ell em va suggerir que no hi intervingués, però que sí calia... Un cop va haver marxat Armando

López Salinas, Múgica, que hi era pel PSOE i després va ser ministre, va fer un atac ferotge al PCE afirmant que era una vergonya que hagués assistit a una reunió un partit que no era democràtic. Això em va obligar a aixecar-me de la meua cadira de periodista i a ocupar el lloc d'Armando López Salinas. El comissari europeu que presidia la reunió em va deixar intervenir i em va donar la raó. Jo vaig fer les cròniques de la trobada per al diari i el resultat va ser que Múgica va amenaçar el director del meu diari que ell explicaria públicament que el secretari de Santiago Carrillo era el corresponsal a París d'un diari del comte de Godó. Davant això, em va suspendre de feina al diari i em vaig trobar durant dos mesos vivint del que em donava el partit, perquè no tenia ni un franc».

– Algú del PSOE devia pensar més tard que l'actitud de Múgica no havia estat correcta?

– «Un dia em vaig trobar Felipe González, a qui ja coneixia perquè a través meu s'havia pogut entrevistar amb Santiago Carrillo quan ell encara no era secretari general del PSOE, i em va preguntar com estava. Li vaig dir que molt malament i li vaig explicar el cas. González va obligar Múgica a redactar una carta excusant-se i aprovant la meua actitud com a periodista a Brussel·les, dient que havia estat d'una neutralitat i una objectivitat exquisides. Quan vaig enviar-la a Ibáñez Escofet, em va reintegrar al diari».

– La vostra dedicació al periodisme obeeix a aquesta situació excepcional a l'exili, però el vostre veritable ofici és el de cineasta. D'on us ve el vostre interès pel cinema?

– «Joestic vinculat al món del cinema des dels 14 anys. Ja al col·legi de jesuïtes al qual anava vaig muntar una productora de cinema. I als 17 anys, a la Casa de las Congregaciones Marianas, de Barcelona, vam organitzar un cine-club amb una colla d'amics. Més tard, en vaig muntar un altre al SEU universitari i vaig començar a publicar articles sobre cinema. L'any 1967, amb l'Antoni Kirchner i en Jaume Figueres vam obrir la primera sala d'art i assaig que hi va haver a l'Estat espanyol, el Públi. Fèiem una mica de tot: teníem cinemes, distribuïem pel·lícules i vam

“

És impossible
guanyar diners
amb el cinema
que a mi m'agradaria
de fer

”

començar a produir-ne. La primera que vam produir va ser, el 1970, *Cabezas cortadas*, de Glauber Rocha, que es va rodar a Sant Pere de Roda, Castelló d'Empúries...».

– Com combinàveu en aquella època el vostre intent de reivindicar un cinema independent i la necessitat de guanyar-vos la vida a través del cinema?

– «En aquell moment hi havia dos possibles cinemes: l'americà, de la indústria de l'espectacle, i un cinema diferent, d'autor, que demostrava que no necessàriament era el resultat d'un muntatge econòmic. Llavors el cinema americà, i la cultura americana en general, estava en baixa forma, i els festivals de Canes i de Venècia es feien gairebé sense la presència del cinema americà. És a dir, en aquells instants el cinema se'ns apareixia com una indústria cultural relativament barata, molt més semblant a la del disc i el llibre. A més, era un moment d'una gran politització en la vida cultural. És a dir, una pel·lícula difícil d'un director important, com Rocha, la veien 10.000 o 12.000 espectadors a Barcelona. Això no et permetia muntar cap gran indústria, però feia possible que sobrevisquessis. En aquella època, podíem estar fent cine d'una manera molt lligada a la praxi cultural i política que hi havia. Avui, en canvi, jo tinc les meves idees polítiques, però el que faig en cinema no hi té res a veure. Ara sé que és gairebé impossible guanyar diners fent el cinema que a mi m'agradaria fer. Llavors sí que era possible».

Xevi Planas